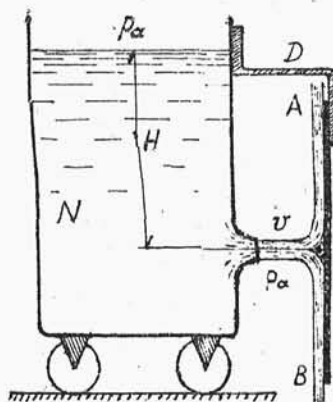

plywu cieczy naczynie było lżejsze o wartość $\frac{Q \cdot r}{g} \cdot v$.

363. Przykład XXXVII. Mamy naczynie, posiadające otwór w ścianie pionowej /rys.240/. Przez otwór wypływa strumień cieczy z prędkością v . Strumień ten uderza o płytkę pionową AB . Płytką AB i naczynie są połączone ze sobą przy pomocy ramienia D .

Co się stanie z tym układem?

rys.240.

Strumień, wypływając z naczynia N , wywiera nań reakcję

$$P_x = - \frac{Q r}{g} \cdot v,$$

zwróconą na lewo.

Strumień uderza o płytkę AB , wywierając na nią parcie

$$P'_x = \frac{Q r}{g} \cdot v,$$

zwrócone na prawo.

Zatem widzimy, że układ pozostanie w spoczynku.

Łatwo też będzie odpowiedzieć, jakie siły działać

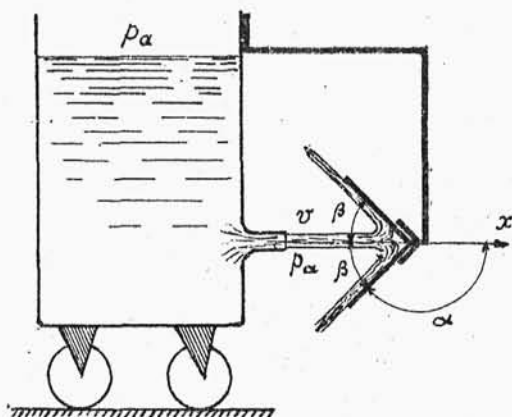
będą na ramię D .

364. Pożytecznym będzie dać odpowiedź na pytanie, co się stanie z naczyniem, jeśli zamiast płytki, która była w poprzednim przykładzie, dać powierzchnię stożkową, jak na rysunku 241 o kącie rozwartości =

$$= 2\beta = 360^\circ - 2\alpha.$$

Następnie dobrze będzie rozpatrzyć, co się stanie z naczyniem, jeśli kąt α będzie przybierał wartości

$$0, 45^\circ, 90^\circ, 135^\circ, 180^\circ.$$

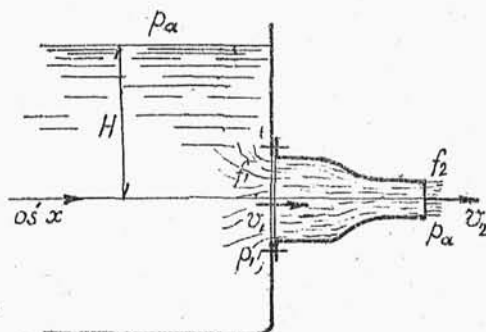

rys.241.

365. Przykład XXXVIII. W sposób podobny do poprzedniego możemy rozwiązać zadanie następujące:

Otwór w ścianie naczynia zaopatrzony jest w przystawkę, której przekrój zmienia się z f_1 na f_2 /rys.242/. Skutkiem tego prędkość

v_1 przechodzi w v_2 . Znaleźć, jakie siły działają na połączenie przystawki z naczyniem?

Aby dać odpowiedź, rozpatrzmy strumień cieczy między przekrojami f_1 i f_2 i znajdziemy działanie strumienia na wylot w kierunku poziomej osi x .

rys.242.

Oznaczmy to działanie przez P_x .

Kończącą ilość ruchu przy wydatku Q otrzymamy:

$$\frac{Q \cdot dt \cdot v}{g} \cdot v_2 ;$$

początkowa ilość ruchu będzie:

$$\frac{Q \cdot dt \cdot v}{g} \cdot v_1 .$$

Popęd siły ($-P_x$) jest $= -P_x \cdot dt$. Poza tym w przekroju f_1 jest ciśnienie p_1 , zaś w przekroju f_2 niech będzie ciśnienie atmosferyczne $= p_a$ to samo, co na swobodnej powierzchni cieczy. Popędy tych parć są:

$$p_1 f_1 \cdot dt \quad \text{ i } \quad - p_\alpha f_2 \cdot dt .$$

Zatem otrzymamy równanie:

$$\frac{Q dt}{g} v_2 - \frac{Q dt}{g} v_1 = -P_x \cdot dt + p_1 f_1 dt - p_\alpha f_2 dt ;$$

stąd

$$P_x = p_1 f_1 - p_\alpha f_2 - \frac{Q}{g} (v_2 - v_1) \quad /a/$$

W równaniu tym zastąpmy wielkości p_1, Q, v_1, v_2 wielkościami danymi: f_1, f_2 i H .

Do tego posłużą następujące równania:

$$H + \frac{p_\alpha}{\gamma} = \frac{p_1}{\gamma} + \frac{v_1^2}{2g} ;$$

stąd

$$p_1 = p_\alpha + \gamma H - \gamma \frac{v_1^2}{2g} \quad /b/$$

Dalej:

$$v_2 f_2 = v_1 f_1 ,$$

stąd

$$v_1 = \frac{v_2 f_2}{f_1} ,$$

następnie:

$$\gamma \frac{v_1^2}{2g} = \left(\frac{v_2 f_2}{f_1} \right)^2 \cdot \frac{\gamma}{2g} ,$$

albo

$$\gamma \frac{v_1^2}{2g} = \frac{v_2^2}{2g} \left(\frac{f_2}{f_1} \right)^2 \cdot \gamma \quad /c/$$

Ponieważ

$$H = \frac{v_2^2}{2g},$$

więc /c/ otrzyma postać:

$$\gamma \frac{v_1^2}{2g} = \gamma H \left(\frac{f_2}{f_1} \right)^2,$$

a wtedy /b/ będzie:

$$p_1 = p_a + \gamma H - \gamma H \left(\frac{f_2}{f_1} \right)^2, \text{ albo } p_1 = p_a + \gamma H \left[1 - \left(\frac{f_2}{f_1} \right)^2 \right] \quad /d/$$

Następnie trzeci wyraz prawej strony równania /a/ może być przekształcony w taki sposób:

$$\begin{aligned} \frac{Q}{g} \gamma (v_2 - v_1) &= \frac{f_2 v_2}{g} \gamma \left(v_2 - \frac{v_2 f_2}{f_1} \right) = \frac{f_2 v_2^2}{g} \gamma \left(1 - \frac{f_2}{f_1} \right) = \\ &= \frac{2 f_2 v_2^2}{2g} \gamma \left(1 - \frac{f_2}{f_1} \right) = 2 f_2 \gamma H \left(1 - \frac{f_2}{f_1} \right) \quad /e/ \end{aligned}$$

Zatem równanie /a/ napiszemy w postaci:

$$p_x = \left\{ p_a + \gamma H \left[1 - \left(\frac{f_2}{f_1} \right)^2 \right] \right\} f_1 - p_a f_2 - 2 f_2 \gamma H \left(1 - \frac{f_2}{f_1} \right).$$

Po otworzeniu nawiasów i redukcji znajdziemy:

$$p_x = p_a (f_1 - f_2) + \gamma H (f_1 - 2 f_2) + \gamma H \frac{f_2^2}{f_1};$$

następnie:

$$p_x = p_a (f_1 - f_2) + \frac{\gamma H}{f_1} (f_1^2 - 2 f_1 f_2 + f_2^2),$$

dalej

$$p_x = p_\alpha (f_1 - f_2) + \frac{\delta H}{f_1} (f_1 - f_2)^2,$$

wreszcie

$$p_x = (f_1 - f_2) \left[p_\alpha + \frac{\delta H}{f_1} (f_1 - f_2) \right].$$

S P I S R O Z D Z I A Ł Ó W.

	str.
§1-21 Wiadomości ogólne	3
HYDROSTATYKA	20
§22-28 Ciśnienie hydrostatyczne	20
29-33 Powierzchnia jednakowego ciśnienia /ekwipotencjalna/	42
34 Prawo Pascala	51
35-36 Wykresy ciśnień	53
37-40 Parcie cieczy na płaskie pole poziome . .	56
41-45 Parcie cieczy na płaskie pole pochyłe . .	60
46-54 Przykłady	74
55-61 Parcie cieczy na powierzchnię krzywą. . .	85
62-64 Przykłady	97
65 Parcie cieczy na powierzchnię krzywą w dowolnym kierunku	102
66-67 Działanie cieczy na ciało w niej zanur- zione	106
68-69 Przykłady	111
70-71 Zachowanie się ciała zanurzonego w cie- czy	113
72-77 Równowaga ciała pływającego	118

78-83	Metacentrum	str. 124
84-106	Przykłady	140
107-110	Naczynia połączone, napełnione cieczą jednorodną	189
111-115	Naczynia połączone napełnione różnymi cieczami	195
116-118	Prasa hydrauliczna	203
119	Akumulator hydrauliczny	213
	HYDRODYNAMIKA	217
120-123	Wiadomości wstępne	217
124-127	Twierdzenie Daniela Bernoulli'ego	225
128-132	Wodomierz Venturi'ego	241
133	Eżektor	253
135	Praca strumienia cieczy	255
136	Twierdzenie D. Bernoulli'ego dla cieczy będącej w ruchu względnym	258
137-141	Twierdzenie D. Bernoulli'ego dla cieczy rzeczywistych	265
142-145	Ogólne równania ruchu cieczy	278
146-152	Twierdzenia Bresse'a	289
153-157	Wypływ cieczy przez otwory	297
158-159	Przystawki	307
160-	Przykład	312

161-170	Wypływ cieczy przez otwory znacznych wymiarów	str. 315
171-172	Wypływ cieczy przez otwór zatopiony . . .	332
173	Otwór częściowo zatopiony	335
174	Wypływ wody spod stawideł	337
175-176	Przykłady	338
177-184	Przelewy /przewały/	340
185	Przelew Bazin'a	349
186	Przelew Poncelet'a	350
187	Przelew zatopiony	351
188	Przelew z otworem trójkątnym /przelew Thomson'a/	353
189	Przelew Herschell'a	355
190-191	Przelewy prostokątne do pomiaru wydatku wody	357
192	Wypływ cieczy przy zmiennym poziomie zwierciadła	361
193-199	Przykłady	365
200	Wypływ wody ze zbiorników o kształtach nieregularnych	375
201-202	Wypływ cieczy z naczyń z przegródkami	379
203-209	Ruch cieczy doskonałej w przewodach rurowych i linie ciśnień	383
210	Przykład	395
211-214	Linia ciśnień dla cieczy rzeczywistych	397

	str.
215 Straty ciśnienia na tarcie w ruchu regularnym	414
216-222 Straty ciśnienia na tarcie w ruchu burzliwym	416
223-224 Straty, spowodowane nagłym przejściem z szerokiego do wąskiego przewodu	429
225-227 Straty, spowodowane nagłym przejściem z wąskiego do szerokiego przewodu	431
228 Strata przy przejściu cieczy przez otwór w błonie /w ścianie wewnętrznej/	433
229 Straty, spowodowane podczas przepływu cieczy przez zasuwy, zawory, kurki, kłapy itp.	434
230-238 Straty spowodowane nagłą zmianą kierunku	437
239-242 Równanie linii ciśnień w przewodzie o stałym przekroju dla cieczy rzeczywistej	449
243 Linia ciśnień w przewodzie o zmiennej średnicy	459
244-245 Przykłady	461
246-251 Przewody równoległe	464
252-256 Przewód wydatkujący wodę po drodze i linia ciśnień	473
257-265 Lewar /ssawa/	484
266 Przepływ wody przez syfon	504
267 Przykład	507
268-273 Ruch wody w kanałach i rzekach	509
274-276 Przyrządy do mierzenia prędkości wody w rzekach i kanałach	519

	str.
277 Pomiar wydatków wody w kanałach i rzekach	526
278 Zasadnicze równanie ruchu trwałego wody w rzekach i kanałach	534
279-281 Jednostajny trwały ruch wody w kanałach lub rzekach	540
282-292 Najkorzystniejsze przekroje kanałów . .	547
293-295 Typy zadań na obliczenie przekrojów ka- nałów	562
296 Niejednostajny trwały ruch wody w rze- kach i kanałach	568
297-305 Równanie linii zwierciadła wody w kana- łach regularnych przy ruchu niejedno- stajnym .- Dyskusja w różnych przypad- kach	568
306-308 Przykłady	584
309-312 Wyznaczenie zwierciadła wody w rzekach i kanałach rzeczywistych	589
313-339 Ruch wody w gruncie	597
340-354 Parcie cienkiego swobodnego strumienia cieczy doskonałej na powierzchnię . . .	645
355 Parcie strumienia cieczy o znacznym przekroju na powierzchnię ograniczoną .	679
356 Parcie strumienia nieograniczonego na ograniczoną powierzchnię	680
357 Parcie na ciało zanurzone w cieczy pły- nącej	684
358-362 Parcie strumienia cieczy na kanały krzywoliniowe i o zmiennych przekrojach Reakcja wypływu	687

- 708 -

363-365 Przykłady	str. 697
Spis rozdziałów	703

000-0-000

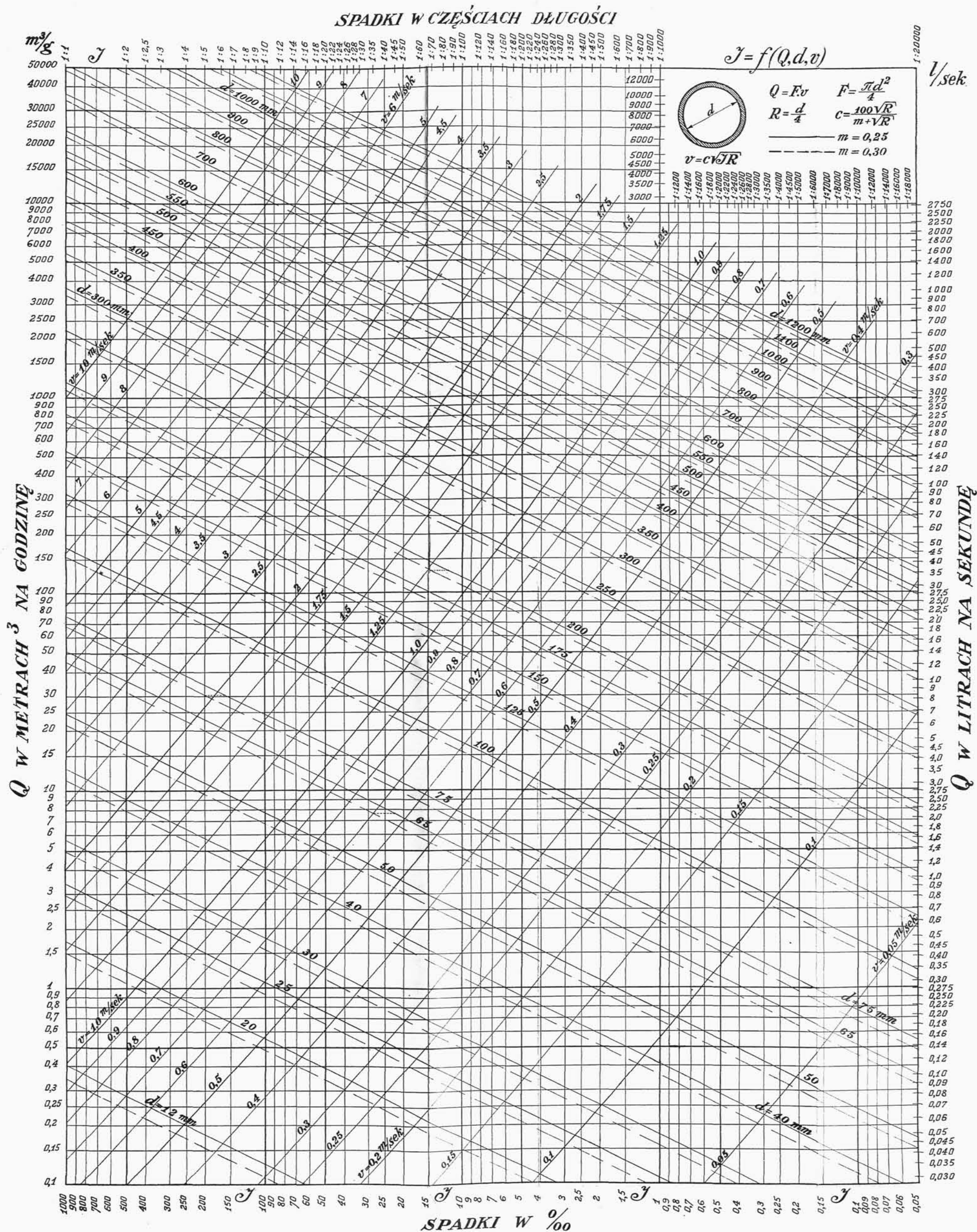

nr. 44

TABLICA

ŚREDNIC, PRĘDKOŚCI, STRAT CIŚNIEŃ I IŁOŚCI PRZEPŁYWU DLA PRZEWODÓW ŻELIWNYCH.

UWAGI: LINIE CIĄGŁE DOTYCZĄ $m=0,25$, LINIE PRZERYWANE — $m=0,30$.

PRĘDKOŚCI PRZY $m=0,30$ NALEŻY ODCZYTYWAĆ WEDŁUG ŚREDNIC

DLA $m=0,25$, PROWADZĄC ODPOWIEDNIE LINIE POZIOME.

PRZYKŁADY: I. DANE: $Q = 130 \text{ m}^3/\text{g}$, $d = 200 \text{ mm}$; z TABLICY: $v_{m=0,25} = v_{m=0,30} = 1,15 \text{ m}/\text{sek}$, $J_{m=0,25} = 11,7\%$ ZAŚ $J_{m=0,30} = 14,5\%$

II. DANE: $Q = 2,50 \text{ l}/\text{sek}$, $J = 1:40$; z TABLICY: $d_{m=0,25} = 67,5 \text{ mm}$, $d_{m=0,30} = 70,5 \text{ mm}$ (INTERPOLUJĄC MIĘDZY ŚREDNICAMI

KRĘSKO/ANEMI), $v_{m=0,25} = 0,70 \text{ m}/\text{sek}$, $v_{m=0,30} = 0,64 \text{ m}/\text{sek}$.

III. DANE: $d = 75 \text{ mm}$, $J = 200\%$; z TABLICY: $Q_{m=0,25} = 34,2 \text{ m}^3/\text{g} = 9,5 \text{ l}/\text{sek}$, $Q_{m=0,30} = 30,5 \text{ m}^3/\text{g} = 8,5 \text{ l}/\text{sek}$, $v_{m=0,25} = 2,15 \text{ m}/\text{sek}$, $v_{m=0,30} = 1,92 \text{ m}/\text{sek}$.